

галоўным фронце прыкрываліся з абодвух крылаў, як з боку Лівоніі, так і Смаленшчыны. Быў здабыты каштоўны хаўруснік, якім заўсёды ў змаганьні з Масковіяй былі татары. Урэшце, майстэрскім пачынаньнем быў сам марш пад Полацк, папярэджаныя высылкай моцнага авангарду дзеля заблякаваньня крэпасці, а таксама вылучэньне бакавой калёны, якая прыкрывала галоўную армію. Нягледзячы на непагоду і адчувальны недахоп харчоў, была праведзена ў канцавым выніку выніковая аблога Полацку, і было выбрана найбольш эфэктыўнае месца для штурму.

Як вынік, полацкая кампанія дала Батуру чарговыя каштоўныя назіраньні, якія датычылі польскай ваеннай справы, і паспрыяла працягу вайсковых рэформаў, пачатых яшчэ на золку яго панаваньня. Яна дазволіла каралю ўпершыню сутыкнуцца з маскоўскай арміяй, а значыць на свае вочы спазнаць усе слабыя і моцныя бакі праціўніка, зь якім яму давялося змагацца яшчэ некалькі гадоў.

З польскай мовы пераклаў Антон Кузьміч

Бібліяграфія

КРЫНІЦЫ

Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России. Собранные и изданные Археологическою Комиссиею. Т. III. Петербург, 1848.

Археологический сборник документов, относящихся к истории Северо-Западной Руси / Изд. П. А. Гильтебрандт. Т. IV. Вильно, 1867.

Взятие Полоцка Иваном Грозным 15 февраля 1563 года // Полоцкий летописец. Историко-литературный журнал. № I. 1992.

Документы Ливонской войны 1571—1580 гг. / Ред. Х. Грала // Памятники истории Восточной Европы: источники XV—XVII в. Т. III. Москва — Варшава, 1998.

Документы о ливонской войне / Изд. В. И. Богданова // Археологический Ежегодник. № IV. 1960 (Изд. Москва, 1962).

Дополнения к никоновской летописи // Полное собрание русских летописей. Т. XIII. Петербург, 1906.

Лебедевская летопись // Полное собрание русских летописей. Т. XXIX. Москва, 1965.

Польская и немецкая печать о войне Батория с Иоанном Грозным // Журнал Министерства Просвещения. Ч. 261. Петербург, 1889.

Разрядная книга 1475—1605 / Ред. Б. И. Богданов. Т. III. Ч. 1. Москва, 1984.

Akta historyczne do panowania Stefana Batorego / Wyd. J. Janicki. Warszawa, 1881. (Muzeum Konstantego Świdzińskiego. T. V i VI).

Archiwum Jana Zamoyskiego, kanclerza i hetmana wielkiego koronnego. T. II / Wyd. J. Siemieński. Warszawa, 1909.

Archiwum książąt Sanguszków w Sławucie. T. VII. Lwów, 1910.

Biełski M. Kronika polska / Wyd. K. J. Turowski. T. II. Sanok, 1856.

Heidenstein R. Dzieje Polski od śmierci Zygmunta Augusta do roku 1594. Tłum. M. Gliszczynski. T. I. Petersburg 1857.

Heidenstein R. Pamiętniki wojny moskiewskiej, oprac. J. Czubek. Lwów, 1894.

Archiwum książąt Sanguszków w Sławucie. T. VII. Lwów, 1910.

- Bielski M. Kronika polska / Wyd. K. J. Turowski. T. II. Sanok, 1856.
- Heidenstein R. Dzieje Polski od śmierci Zygmunta Augusta do roku 1594. Tłum. M. Gliszczynski. T. I. Petersburg 1857.
- Heidenstein R. Pamiętniki wojny moskiewskiej, oprac. J. Czubek. Lwów, 1894.
- Kronika z czasów króla Stefana Batorego 1575—82 / Wyd. H. Barycz // Archiwum Komisji Historycznej. Seria 2. T. III. Kraków, 1939.
- Listy Jana Zamoyskiego do Radziwiłłów / Wyd. W. Nehring // Kwartalnik Historyczny. T. IV. 1890.
- Monumenta Poloniae Vaticana / Wyd. L. Boratyński. T. IV. Cracoviae, 1915.
- Orzełski S. Bezkrólewia ksiąg ośmioro czyli dzieje Polski od zgonu Zygmunta Augusta r. 1572 aż do r. 1576 / Przeł W. Spasowicz. T. III. Petersburg — Mohylew, 1858.
- Pamiętniki o dawnej Polsce / Wyd. F. Albertrandy. T. I. Wilno, 1851.
- Paprocki B. Herby rycerstwa polskiego / Wyd. K. J. Turowski. Kraków, 1858.
- Początki panowania w Polsce Stefana Batorego 1575—1577. Listy, uniwersały, instrukcje / Wyd. A. Pawiński // Źródła dziejowe. T. IV. Warszawa, 1887.
- Relacye nuncyuszów apostolskich i innych osób o Polsce / Wyd. E. Rykaczewski. T. I. Berlin — Poznań, 1864.
- Rewizja województwa połockiego z roku 1552 / Wyd. J. Szujski. Kraków, 1880.
- Strykowski M. Kronika polska, litewska, żmódzka i wszystkiej Rusi / Wyd. M. Malinowski. T. II. Warszawa, 1846.
- Solikowski J. D. Krótki pamiętnik rzeczy polskich / Przeł. W. Syrokomla. Petersburg — Mohylew, 1855.
- Sprawy wojenne króla Stefana Batorego / Wyd. I. Polkowski // Acta historica res gestas Poloniae illustrantia. T. XI. Kraków, 1887.
- The Taking of Polack — 1579. An Elizabethan Newssheet // The Journal of Byelorussian Studies. Vol. I. London, 1965.
- Wiadomości do dziejów polskich z archiwum Prowincji Śląskiej / Wyd. A. Mosbach. Wrocław, 1860.
- Wypisy źródłowe do historii polskiej sztuki wojennej. Z. 5 / Oprac. Z. Spieralski i J. Wimmer. Warszawa, 1961.

ПРАЦЫ:

- Александров Д. Н. Волохин Д. М. Борьба за Полоцк между Литвой и Московским государством в XV—XVI веках // Полоцкий летописец. Историко-литературный журнал. № II. 1993.
- Архітэктара Беларусі. Эцыклапедычны даведнік / Рэд. А. А. Войнаў. Мінск, 1993.
- Белы А. Полацк у нямецкіх «Лятурых лістках» XVI ст. Інфлянцкая вайна на старонках першых еўрапейскіх газет // Спадчына. № 6. 1997.
- Епифанов П. П. Войско и военная организация // Очерки русской культуры XVI в. Ч. I. Москва, 1979.
- Лаппо И. Л. Великое Княжество Литовское во второй половине XVI ст. Юрьев, 1911.
- Любавский М. Литовско-русский сейм. Москва, 1900.
- Новодворский В. Борьба за Ливонию между Москвою и Речью Посполитою (1570—1582). Петербург, 1904.
- Орлов В. Тайны полоцкой истории. Минск, 1995.
- Раппапорт П. А. Древние русские крепости. Москва, 1965.
- Сагановіч Г. Полацкая вайна 1563—1579 // Адраджэнне. Гістарычны альманах. Вып. 1. Мінск, 1995.
- Сапунов А. П. Витебская старина. Т. IV. Ч. 1. Витебск, 1885.
- Сапунов А. П. Рисунки крепостных построек по повелению царя Ивана Васильевича Грозного после завоевания Полоцка в 1563 году // Полоцко-Витебская Старина. Т. II. 1912.
- Соловьев С. М. История России с древнейших времен. Т. VI. Москва, 1960.
- Ткачоў М. А. Абарончыя збудаванні заходніх зямель Беларусі XIII—XVIII ст. Мінск, 1978.
- Ткачев М. А. Замки Белоруссии. Минск, 1987.
- Чернов А. В. Вооруженные силы русского государства в XV—XVII в. Москва, 1954.
- Энциклопедический словарь / Изд. Ф. Брокгауз, И. Эфрон. Т. XIII. С.-Петербург, 1892.
- Якимович Ю. А. Зодчество Белоруссии XVI — середины XVII в. Минск, 1991.

- Alexandrowicz S. Nowe źródło ikonograficzne do oblężenia Połocka w 1579 r. // *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*. R. XIX. 1971.
- Alexandrowicz S. Plan oblężenia zamku Uły z 1568 r. // *Polski Przegląd Kartograficzny*. T. XVIII. 1986.
- Alexandrowicz S. Źródła kartograficzne do wyprawy połockiej Stefana Batorego roku 1579 // *Od armii komputowej do narodowej (XVI—XX w.)* / Red. Z. Karpus, W. Rezmer. Toruń, 1998.
- Bazyłow L. *Historia Rosji*. T. I. Warszawa, 1983.
- Bogdanowski J. *Architektura obronna w krajobrazie Polski*. Warszawa — Kraków, 1996.
- Ciechanowski J. Szulczyński A. *Husaria*. Warszawa, 1981.
- Cynarski S. *Zygmunt August*. Wrocław, 1988.
- Diveky A. Kasper Bekiesz // *Polski słownik biograficzny*. T. I. Kraków, 1935.
- Encyklopedia wojskowa* / Red. O. Laskowski. T. VI. Warszawa, 1937.
- Górski K. *Historia artylerii polskiej*. Warszawa, 1902.
- Górski K. *Historia jazdy polskiej*. Warszawa, 1902.
- Górski K. *Pierwsza wojna Rzeczypospolitej z Wielkim Księstwem Moskiewskim za Batorego* // *Biblioteka Warszawska*. T. II. 1892.
- Herbst S. *Wojny moskiewskie* // *Zarys dziejów wojskowości polskiej* / Red. J. Sikorski. T. II. Warszawa, 1966.
- Karamzin M. *Historia państwa Rosyjskiego* / Przeł. G. Buczyński. T. IX. Warszawa, 1827.
- Korzon T. *Dzieje wojen i wojskowości w Polsce*. T. II. Lwów, 1923.
- Kotarski H. *Wojsko polsko-litewskie podczas wojny inflanckiej 1576—1582. Sprawy organizacyjne*. Ńz. I—II // *Studia i Materiały do Historii Wojskowości*. Ń. XVI—XVII. 1970—71.
- Laskowski O. *Les campagnes de Batory contre la Moscovie* // Étienne Batory roi de Pologne, prince de Transylvanie. Cracovie, 1935.
- Lulewicz H. *Radziwiłł Krzysztof* // *PSB*. T. XXX. Wrocław — Warszawa — Kraków, 1987.
- Lulewicz H. *Radziwiłł Mikołaj «Rudy»* // *PSB*. T. XXX. Wrocław — Warszawa — Kraków, 1987.
- Mienicki R. *Egzulanci połoccy (1563—1580). Karta z dziejów ziemi połockiej* // *Ateneum Wileńskie*. T. IX, 1933—1934.
- Natanson-Leski J. *Dzieje granicy wschodniej Rzeczypospolitej*. Cz. 1. Granica moskiewska w epoce jagiellońskiej. Lwów, 1922.
- Natanson-Leski J. *Epoka Stefana Batorego w dziejach granicy wschodniej Rzeczypospolitej*. Warszawa, 1930.
- Nowak T., Wimmer J. *Historia oręża polskiego 963—1795*. Warszawa, 1981.
- Olechnik K. *Stefan Batory 1533—1586*. Warszawa, 1988.
- Pachołowiecki Stanisław. *Karta operacji wojennych w wyprawie Polaków naprzeciw Roszjanom w roku 1579 i plany ówczesnego miasta Połocka z przyległymi twierdzami*. Wrocław, 1840.
- Pirożyński J. *Z dziejów obiegu informacji w Europie XVI wieku. Nowiny z Polski w kolekcji Jana Jakuba Wieka w Zurychu z lat 1560—1587* // *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*. T. MCLIV. Z. 115.
- Piawski K. *Niedoszła wyprawa tzw. radoszkowicka Zygmunta Augusta na Moskwę (Rok 1567/8)* // *Ateneum Wileńskie*. T. V. 1928.
- Razin E. *Historia sztuki wojennej*. T. II. Warszawa, 1960.
- Serczyk W. A. *Iwan IV Groźny*. Wrocław, 1986.
- Skrynnikow R. *Iwan Groźny*. Warszawa, 1979.
- Spierański Z. *Mielecki Mikołaj* // *PSB*. T. XX. Wrocław — Warszawa — Kraków, 1975.
- Umiastowski R. *Geografia wojenna Rzeczypospolitej Polskiej i ziem ościennych*. Warszawa, 1924.
- Wimmer J. *Historia piechoty polskiej do roku 1864*. Warszawa, 1978.
- Wisner H. *Król i car. Rzeczpospolita i Moskwa w XVI i XVII wieku*. Warszawa, 1995.
- Żygulski Z. *Broń w dawnej Polsce na tle uzbrojenia Europy i Bliskiego Wschodu*. Warszawa, 1975.